

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 21.9.2009
KOM(2009) 489 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie funkcjonowania przepisów dotyczących stemplowania dokumentów podróży
obywateli państw trzecich zgodnie z art. 10 i 11 rozporządzenia (WE) nr 562/2006
ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice
(kodeks graniczny Schengen)**

1. WPROWADZENIE

W dniu 13 października 2006 r. weszło w życie rozporządzenie (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiające wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen, zwany dalej kodeksem)¹. W kodeksie potwierdza się obowiązek systematycznego stemplowania dokumentów podróży obywateli państw trzecich przy wjeździe i wyjeździe, wprowadzony rozporządzeniem (WE) nr 2133/2004². Kodeks zawiera także listę dokumentów, w których powinno umieszczać się stempel wjazdowy lub wyjazdowy, jak również tych dokumentów, których się nie stempluje. Ponadto w kodeksie stwierdza się, że jeżeli w dokumencie podróży obywatela państwa trzeciego nie umieszczono stempla wjazdu, właściwe organy krajowe mogą domniemywać, że posiadacz nie spełnia obowiązujących w danym państwie członkowskim warunków dotyczących czasu trwania pobytu. Obywatel państwa trzeciego może obalić takie domniemanie. Jeżeli domniemanie, o którym mowa w kodeksie, nie zostanie jednak obalone, obywatel państwa trzeciego może zostać wydany z terytorium danych państw członkowskich.

W dniu 6 listopada 2006 r. Komisja przyjęła zalecenie ustanawiające wspólny „Praktyczny podręcznik dla straży granicznej (podręcznik Schengen)”³, zawierający wytyczne co do stemplowania dokumentów podróży (część druga, sekcja I, pkt 4), a w szczególności wyjątki od wymogu stemplowania, sytuacje, kiedy w dokumencie podróży nie ma już miejsca na umieszczenie stempla, stemplowanie dokumentów podróży obywateli państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym itd.

Zgodnie z postanowieniami art. 10 ust. 6 kodeksu „do końca 2008 r. Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat funkcjonowania przepisów dotyczących stemplowania dokumentów podróży”.

W tym celu w sierpniu 2008 r. Komisja przeprowadziła ankietę skierowaną do państw członkowskich, aby uzyskać informacje o stanie wdrożenia postanowień dotyczących stemplowania dokumentów podróży obywateli państw trzecich. Aby otrzymać niezbędne informacje wysłano kilka ponagleń. Niniejsze sprawozdanie zostało przygotowane na podstawie odpowiedzi otrzymanych z dwudziestu pięciu państw członkowskich układu z Schengen. Dwa państwa członkowskie (Malta i Portugalia) nie przesłały wymaganych informacji⁴.

¹ Dz.U. L 105 z 13.4.2006, s. 1.

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 2133/2004 z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie obowiązku właściwych władz państw członkowskich w zakresie systematycznego stemplowania dokumentów podróży obywateli państw trzecich przy przekraczaniu przez nich zewnętrznych granic państw członkowskich, Dz.U. L 369 z 16.12.2004, s. 5

³ Zalecenie Komisji z dnia 6 listopada 2006 r. ustanawiające wspólny „Praktyczny podręcznik dla straży granicznej (podręcznik Schengen)” przeznaczony dla właściwych organów państw członkowskich prowadzących kontrolę osób na granicach, C(2006) 5186 wersja ostateczna

⁴ Biorąc pod uwagę fakt, że Szwajcaria stosuje dorobek Schengen dopiero od 12 grudnia 2008 r. nie zwrócono się do niej z prośbą o udostępnienie danych co do doświadczeń w sprawie stemplowania dokumentów.

2. GŁÓWNE ELEMENTY PROCEDURY STEMPLOWANIA

Po pierwsze, należy zauważyć, że istnieje obowiązek w zakresie systematycznego stemplowania dokumentów podróży przy wjeździe i wyjeździe obywateli państw trzecich na pobyt krótkoterminowy nieprzekraczający trzech miesięcy w okresie sześciomiesięcznym na obszarze Schengen.

Należy ponownie stwierdzić, że w wypadku uproszczenia odprawy granicznej w ramach art. 8 kodeksu straż graniczna ma nadal obowiązek stemplowania dokumentów podróży obywateli państw trzecich zarówno przy wjeździe, jak i wyjeździe.

Artykuł 10 ust. 3 kodeksu opisuje wyjątki od systematycznego stemplowania, np. w przypadku dokumentów podróży głów państw lub dygnitarzy, których przyjazd został oficjalnie zapowiedziany z wyprzedzeniem drogą dyplomatyczną oraz innych przypadkach wymienionych w tym artykule.

Stempla wjazdowego lub wyjazdowego nie umieszcza się w dokumentach podróży obywateli UE, Norwegii, Islandii, Liechtensteinu oraz Szwajcarii. Ponadto zgodnie z art. 6 rozporządzenia (WE) nr 1931/2006⁵ nie stempluje się dokumentów mieszkańców strefy przygranicznej przekraczających granicę w ramach małego ruchu granicznego. Nie umieszcza się również stempla wjazdowego lub wyjazdowego w dokumentach podróży obywateli państw trzecich i członków rodzin obywateli UE, o ile przedstawią oni kartę pobytową wydaną przez państwo członkowskie na mocy art. 10 dyrektywy 2004/38/WE⁶.

Praktyczne ustalenia dotyczące stemplowania określa załącznik IV kodeksu dotyczący stemplowania, w którym wprowadzono np. wspólne zasady stemplowania dokumentów podróży obywateli państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym oraz obowiązek wyznaczenia przez państwa członkowskie krajowych punktów kontaktowych odpowiedzialnych za wymianę informacji na temat kodów bezpieczeństwa stempli wjazdowych i wyjazdowych, używanych na przejściach granicznych.

W art. 10 ust. 3 ostatni akapit kodeksu wprowadza się możliwość odstąpienia w wyjątkowych przypadkach od umieszczenia stempla na życzenie obywatela państwa trzeciego, jeżeli umieszczenie takiego stempla może spowodować poważne trudności dla tej osoby (np. ze względów politycznych). W takim przypadku wjazd lub wyjazd potwierdza się na oddzielnej karcie, którą otrzymuje obywatel państwa trzeciego.

Artykuł 11 kodeksu przewiduje możliwość domniemania nielegalnego pobytu obywatela państwa trzeciego przebywającego na terytorium państwa strefy Schengen lub wyjeżdżającego z terytorium Schengen bez posiadania stempla wjazdowego. Obywatel państwa trzeciego w tej sytuacji może obalić takie domniemanie, przedstawiając, za pomocą wszelkich środków, wiarygodne dowody, takie jak bilety podróżne lub dowody jego obecności poza strefą Schengen, że spełnia on warunki dotyczące czasu trwania pobytu krótkoterminowego w strefie Schengen. W takim przypadku właściwe organy krajowe,

⁵ Rozporządzenie (WE) nr 1931/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. ustanawiające przepisy dotyczące małego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach lądowych państw członkowskich, Dz.U. L 405 z 30.12.2006, s. 1

⁶ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, Dz. U. L 158 z 30.4.2004, s. 77.

zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową, poświadczają w jego dokumencie podróży datę i miejsce przekroczenia przez niego granicy zewnętrznej jednego z państw członkowskich.

Ponadto obywatel państwa trzeciego może otrzymać formularz, którego wzór określa załącznik VIII kodeksu. Formularz wydawany jest jedynie w przypadku gdy obywatel państwa trzeciego udowodnił, że spełnia warunki dotyczące czasu trwania dozwolonego pobytu krótkoterminowego, pomimo że w dokumencie podróży nie umieszczono stempla wjazdowego.

Jeżeli domniemanie nielegalnego pobytu nie zostanie obalone, obywatel państwa trzeciego może zostać wydany przez właściwe organy z terytorium danych państw członkowskich.

Państwa członkowskie mają obowiązek udzielić pozostałym państwom członkowskim, Komisji oraz Sekretariatowi Generalnemu Rady informacji o praktykach krajowych dotyczących domniemania pobytu nielegalnego lub jego obalenia.

3. INFORMACJE OGÓLNE W SPRAWIE STOSOWANIA PRZEPISÓW STEMPLOWANIA DOKUMENTÓW PODRÓŻY OBYWATELI PAŃSTW TRZECICH I NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI

W swoich odpowiedziach państwa członkowskie deklarują pełne, poprawne i systematyczne stemplowanie dokumentów podróży przy wjeździe i wyjeździe obywateli państw trzecich. Państwa członkowskie oświadczają, że podczas wykonywania zadania nie napotkano żadnych większych problemów. Nie zgłoszono żadnych szczególnych problemów związanych z długim czasem oczekiwania na granicach zewnętrznych lub z ostemplowywaniem w przypadku uproszczenia odpraw granicznych zgodnie z art. 8 kodeksu.

Napotkane trudności, wymienione przez państwa członkowskie, obejmowały:

- *Brakujące stemple wjazdowe z innych państw członkowskich;*

Komisja podkreśla, że jedynie systematyczne stemplowanie umożliwia bezspeczne ustalenie daty i miejsca przekroczenia granicy zewnętrznej i z tego powodu jest konieczne do sprawdzenia, czy obywatel państwa trzeciego nie przekroczył długości dozwolonego pobytu na terytorium strefy Schengen (zobacz także pkt 5 poniżej).

- *Problemy z odczytaniem stempla, stemple umieszczone niepoprawnie (np. na naklejce wizowej w taki sposób, że pole do odczytu maszynowego jest zakryte i sprawdzenie wizy za pomocą czytników optycznych nie jest możliwe), stemple umieszczone na innych, wcześniej wstawionych stemplach, stemple umieszczone częściowo (brak części stempla), stemple umieszczone w sposób chaotyczny lub niechronologiczny, nieprzejrzysty lub słabo widoczny (np. na krawędzi paszportu lub częściach nieczytelnych i przy użyciu niewystarczającej ilości atramentu);*

W celu sprawnego i poprawnego określenia długości pobytu obywatela państwa trzeciego w strefie Schengen Komisja przypomina o zalecanych praktykach w zakresie umieszczania stempli, jak opisano w pkt 4.6 podręcznika, a w szczególności:

- stemple należy w miarę możliwości umieszczać w porządku chronologicznym tak, aby łatwo było odnaleźć datę ostatniego przekroczenia granicy;

- stempel wyjazdowy powinno się przystawiać w pobliżu stempla wjazdowego;
- stempel powinno się przystawiać poziomo, tak by łatwo było go odczytać;
- nie należy przystawiać stempli na stemplach już wstawionych, między innymi tych wstawionych w innych krajach.

Ponadto przypomina się, iż zasady dotyczące stemplowania dokumentów podróży zawierających wizę określone są w załączniku IV, pkt 3 kodeksu. Tak więc „[...] stempel umieszcza się, jeżeli jest to możliwe, w taki sposób, by zakrywał krawędź wizy, nie wpływając jednak na czytelność zapisów na wizie ani zabezpieczeń naklejki wizowej. Jeżeli musi zostać umieszczonych kilka stempli [...], dokonuje się tego stawiając je na stronie przeciwnej do strony, na której znajduje się wiza. Jeżeli strony tej nie można wykorzystać, stempel umieszcza się na następnej stronie. Nie umieszcza się stempla na polu przeznaczonym do odczytu maszynowego.”

- *Brak miejsca na umieszczenie stempla w dokumencie podróży - w szczególności w przypadku kierowców pojazdów ciężarowych lub osób dojeżdżających do pracy w innym kraju często przekraczających granice zewnętrzne - oraz brak rozporządzeń unijnych w tej sprawie;*

Przedstawiając podręcznik Schengen Komisja miała świadomość, że może się także zdarzyć, że dokument uprawniający obywatela państwa trzeciego do przekroczenia granicy nie nadaje się już do ostemplowania z powodu braku wolnych stron. W takim przypadku obywatelowi państwa trzeciego należy zalecić złożenie wniosku o nowy paszport, aby w przyszłości nadal można było wstawiać w nim stemple. Jeżeli paszport, w którym brakuje miejsca na wstawienie stempla, zawiera ważną wizę, należy złożyć wniosek o wydanie nowej wizy umieszczonej w nowym paszporcie.

Niektóre z państw członkowskich zwróciły się z pytaniem, czy art. 10 ust. 3, który zezwala na odstępianie w wyjątkowych przypadkach od umieszczenia stempla wjazdowego lub wyjazdowego, jeżeli umieszczenie takiego stempla może spowodować poważne trudności dla obywatela państwa trzeciego, ma zastosowanie w sytuacji, gdy w dokumencie podróży obywatela państwa trzeciego brakuje wolnych stron na umieszczenie takiego stempla. Komisja jest zdania, że wymienione przepisy nie mają zastosowania w takim przypadku, gdyż zwolnienie od obowiązku ostemplowania powinno być udzielone jedynie na tej podstawie, iż umieszczenie takiego stempla może spowodować trudności (np. o charakterze politycznym) dla tej osoby. Niemniej jednak, zgodnie z zaleceniami Komisji, o których mowa w podręczniku⁷, w drodze wyjątku i w szczególności w stosunku do osób regularnie dojeżdżających do pracy za granicą można wydać osobny arkusz, na którym umieszcza się kolejne stemple. Taki arkusz musi być wydany obywatelowi państwa trzeciego i powinien zawierać wszystkie informacje wyszczególnione w podręczniku. W żadnym jednak wypadku brak wolnych stron w paszporcie nie jest sam w sobie uzasadnioną i dostateczną podstawą do odmówienia osobie prawa wjazdu.

Niektóre państwa członkowskie deklarują używanie tych osobnych arkuszy do umieszczania stempli wjazdowych bądź wyjazdowych obywateli państw trzecich, w szczególności kierowców pojazdów ciężarowych, którzy często przekraczają granice zewnętrzne. Należy zwrócić również uwagę na osoby regularnie dojeżdżające do pracy za granicą, które nie są

⁷ Pkt 4.5 podręcznika.

uprawnione do otrzymania zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego. Warto podkreślić, że Węgry i Słowenia stemplują oddzielne arkusze, które są załączane do chorwackiego dowodu tożsamości. Oba wymienione państwa członkowskie przyjęły powyższe zasady na podstawie podpisanego przez nie w 1997 r. porozumienia dwustronnego. Według informacji przekazanych przez Słowenię, statystycznie prośbę o stemplowanie na osobnym arkuszu wyraża mniej niż 0,5% kierowców pojazdów ciężarowych w skali rocznej. Uzasadnienie, które podają najczęściej obywatele państw trzecich przedkładając taką prośbę, to duży koszt uzyskania nowego paszportu. W niektórych przypadkach obywatele państw trzecich chcą zachować jedną wolną stronę na przyszłą wizę lub dokument pobytowy.

Komisja jest zdania, że wyżej wymienione przypadki nie powinny być uznawane za sytuacje wyjątkowe zwalniające od obowiązku stemplowania, ponieważ nie są objęte zakresem zastosowania art. 10 ust. 3 akapit ostatni kodeksu.

- *Brak jednorodnych procedur dotyczących stemplowania dokumentów podróży obywateli państw trzecich podróżujących z dziećmi;*

Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego sformułowała kilka zaleceń o niewiążącym charakterze, w tym stosowanie zasady „jedna osoba - jeden paszport”. Zasada ta została przyjęta na poziomie Wspólnoty⁸. Jeżeli ta zasada zostanie wdrożona przez państwa trzecie, pozwoli ona na zastosowanie postanowień dotyczących stemplowania dokumentów podróży odpowiednio do każdej osoby.

- *Kwestionowanie konieczności stemplowania dokumentów podróży obywateli państw trzecich, którzy posiadają ważny dokument pobytowy wydany przez państwo członkowskie strefy Schengen.*

Komisja jest zdania, że dokumenty podróży obywateli państw trzecich, którzy posiadają ważny dokument pobytowy wydany przez państwo członkowskie strefy Schengen, nie powinny być stemplowane. Celem stemplowania paszportu jest ustalenie, czy obywatel państwa trzeciego spełnia warunki dotyczące dozwolonego czasu trwania pobytu krótkoterminowego w strefie Schengen. Takie rozumowanie nie może mieć zastosowania w przypadku obywateli państw trzecich posiadających ważny dokument pobytowy, ponieważ dozwolony czas trwania pobytu w państwie członkowskim strefy Schengen, które wydało zezwolenie, jest określony przez ważność dokumentu pobytowego. Stemplowanie paszportu przy wyjeździe i ponownym wjeździe nie może wpływać na długość pobytu dozwoloną w dokumencie pobytowym wydanym przez państwo członkowskie strefy Schengen. Weryfikacja poszanowania warunków długości pobytu osób posiadających dokument pobytowy, włączając przekraczanie granic zewnętrznych i podróżowanie do innych państw członkowskich strefy Schengen, powinna polegać na przekazywaniu informacji o pobycie na terytorium innego państwa członkowskiego strefy Schengen zgodnie z art. 22 konwencji z Schengen⁹. Ten instrument mógłby nie pozwalać na skalkulowanie długości pobytu w sposób tak prosty jak sprawdzenie stempli. Jest to jednakże konsekwencją ustanowienia obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych. Należy podkreślić, że do chwili obecnej Komisja nie

⁸ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2252/2004 z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez państwa członkowskie (Dz.U. L 385 z 29.12.2004, s. 1). Wszystkie państwa członkowskie, z wyjątkiem Austrii i Holandii, stosują ww. zasadę.

⁹ Dz.U. L 239 z 22.9.2000, s. 19.

otrzymała żadnych informacji dotyczących obywateli państw trzecich, posiadaczy dokumentów pobytowych wydanych przez państwo członkowskie strefy Schengen, którzy nadużyliby swoich praw do podróżowania, aby przebywać w innym państwie członkowskim przez dłuższy okres czasu niż trzy miesiące.

4. INFORMACJE DOTYCZĄCE OBYWATELI PAŃSTW TRZECICH ZWOLNIONYCH Z WYMOGU STEMPLOWANIA DOKUMENTÓW (ART. 10 UST. 3) ORAZ WYJĄTKI OD WYMOGU STEMPLOWANIA.

Większość państw członkowskich nie prowadzi statystyk co do liczby wniosków o zwolnienie obywateli państw trzecich z obowiązku stemplowania lub w ogóle takich wniosków nie otrzymuje. Niektóre państwa członkowskie deklarują otrzymywanie od obywateli państw trzecich tylko kilku takich wniosków, rozpatrywanych indywidualnie.

Ponadto pojawiły się pytania dotyczące stemplowania dokumentów podróży i obliczania czasu pobytu obywateli państw trzecich - członków rodzin obywateli Unii, którzy podróżują z kartą pobytu wydaną na mocy art. 10 dyrektywy 2004/38/WE.

Komisja przypomina, że nie umieszcza się stempla wjazdowego lub wyjazdowego w dokumentach podróży obywateli państw trzecich - członków rodzin obywateli UE – którzy podróżują z kartą pobytową wydaną przez państwo członkowskie na mocy art. 10 dyrektywy 2004/38/WE, kiedy towarzyszą oni obywatelom Unii posiadającym prawo do swobodnego przemieszczania się lub pobytu. Obywatel państwa trzeciego, członek rodziny obywatela Unii, nie jest natomiast zwolniony z wymogu stemplowania, kiedy podróżuje sam lub jeśli towarzysząc obywatelowi Unii nie przedstawi ww. karty pobytowej (np. gdy osoba mieszka z obywatelem Unii poza obszarem UE i nie posiada karty pobytowej).

Nie jest możliwe uniknięcie sytuacji, w której obywatel państwa trzeciego, członek rodziny obywatela Unii, łączy podróż, w której towarzyszy obywatelowi Unii korzystającemu z prawa do swobodnego przemieszczania się lub do niego dołącza i kiedy obywatel państwa trzeciego podróżuje indywidualnie. Komisja jest zdania, że taka sytuacja może być myląca, ale właściwie nie powoduje problemów; w podróży indywidualnej obywatel państwa trzeciego nie może przekroczyć maksymalnego czasu trwania pobytu, tj. trzech miesięcy, w strefie Schengen. W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego towarzyszy obywatelowi Unii, nie ogranicza się długości dozwolonego pobytu obywatela państwa trzeciego do okresu trzech miesięcy w okresie sześciomiesięcznym.

Niektóre państwa członkowskie sugerują również uzupełnienie listy kategorii osób, których dokumenty podróży nie są stemplowane, o załogi pasażerskich połączeń międzynarodowych i pociągi towarowe. Komisja przychyliła się do tej sugestii i wprowadzi odstępstwo co do wymogu stemplowania wobec załóg pociągów w związku z ich działalnością zawodową porównywalną do pilotów czy marynarzy, ponieważ pociągi kursują według ustalonych rozkładów jazdy.

5. INFORMACJA DOTYCZĄCA OBYWATELI PAŃSTW TRZECICH PRZEBYWAJĄCYCH NA TERYTORIUM PAŃSTWA CZŁONKOWSKIEGO LUB OPUSZCZAJĄCYCH STREFĘ SCHENGEN BEZ POSIADANIA STEMPLA WJAZDU W DOKUMENCIE PODRÓŻY Z OBALONYM BĄDŹ NIEOBALONYM DOMNIEMANIEM POBYTU NIELEGALNEGO (ART. 11)

Znaczna liczba państw członkowskich nie gromadzi danych statystycznych co do liczby obywateli państw trzecich przebywających na terytorium państw członkowskich lub opuszczających strefę Schengen bez posiadania stempla wjazdowego, lub, w szczególności, danych dotyczących liczby osób, które mogą obalić, lub też nie, domniemanie o pobycie nielegalnym.

Niektóre państwa członkowskie (Słowenia, Belgia, Węgry, Rumunia, Włochy i Estonia) przekazały dokładne dane statystyczne zawierające tabele ze wskazaniem dokładnej liczby obywateli państw trzecich, miejsc i dat wjazdu do strefy Schengen. Pozostałe państwa członkowskie przekazały tylko ogólne informacje co do znacznej lub niewielkiej liczby obywateli państw trzecich, którzy nie posiadali stempla wjazdowego w dokumencie podróży.

Artykuł 11 ust. 1 kodeksu stwierdza, że jeżeli w dokumencie podróży obywatela państwa trzeciego nie ma umieszczonego stempla wjazdu, to właściwe organy krajowe mogą domniemywać, że posiadacz nie spełnia obowiązujących w danym państwie członkowskim warunków dotyczących czasu trwania pobytu. Niemniej jednak z uzyskanych odpowiedzi nie wynika w sposób oczywisty, czy w przypadku braku stempla wjazdowego w paszporcie obywatela państwa trzeciego władze państw członkowskich zawsze powoływały się na domniemanie pobytu nielegalnego.

Większość państw członkowskich deklaruje, że w przypadku braku w dokumencie podróży stempla wjazdowego korzysta z formularza z załącznika VIII kodeksu po zatwierdzeniu dowodów spełnienia warunków dotyczących dozwolonego czasu trwania krótkoterminowego pobytu. Niektóre państwa członkowskie (Niemcy, Francja, Słowenia i Dania) oświadczają, że nie używają formularza, ale umieszczają stempel korygujący w dokumencie podróży obywatela państwa trzeciego. Niektóre z państw członkowskich deklarują używanie obu tych narzędzi (formularza i stempla).

Węgry poinformowały, że udoskonaliły krajowy System Rejestracji Granicznej, który rejestruje wszystkich obywateli państw trzecich wjeżdżających na teren lub opuszczających dany teren przez granice zewnętrzne. Możliwe jest użycie tej informacji do obalenia domniemania pobytu nielegalnego, jeżeli osoba wjechała do strefy Schengen na Węgrzech. Bułgaria opisuje podobny system – Automatyczny System Informacyjny „Kontrola Granic”, a Rumunia podobną bazę danych wjazdu/wyjazdu.

Większość państw członkowskich stwierdza, że nie gromadzi informacji statystycznych, ani nie prowadzi baz danych dotyczących liczby obywateli państw trzecich, którzy nie potrafili obalić domniemania o nielegalnym pobycie. Niektóre państwa członkowskie twierdzą, że nie jest możliwe ustalenie różnicy pomiędzy osobami wydalonymi ze względu na brak obalenia domniemania pobytu nielegalnego lub z jakiegokolwiek innego powodu. Większość państw członkowskich wyraźnie wymienia ustanowienie procedur krajowych w sprawie wydalenia nielegalnych imigrantów. Państwa członkowskie, które przekazały precyzyjne informacje co do liczby zawróconych obywateli państw trzecich (Estonia, Łotwa, Słowenia, Holandia i Litwa) poinformowały, że we wszystkich przypadkach osoby te były usuwane lub wydalone ze strefy Schengen.

6. INNE INFORMACJE ZWIĄZANE ZE STOSOWANIEM PRZEPISÓW ART. 10 I 11

Grecja poinformowała o wprowadzeniu codziennej zmiany numeru kodu bezpieczeństwa stempla wjazdowego i wyjazdowego w sposób automatyczny poprzez elektroniczną aplikację, która zostanie utworzona w tym celu.

W grupie roboczej Rady ds. granic Polska zadała ostatnio pytanie dotyczące sposobu stemplowania dokumentów podróży, w przypadku gdy w paszporcie rodzica zostały umieszczone dwie lub więcej wizy Schengen „typu c” dla rodzica i dziecka. Na podstawie informacji uzyskanych od państw członkowskich można zauważyć, że praktyki proceduralne w takich przypadkach różnią się w zależności od państwa członkowskiego, poprzez np. wskazanie liczby osób obok stempla lub nazwiska dziecka. Kodeks nie zawiera żadnych szczegółowych przepisów co do procedury w takim przypadku. Komisja jest zdania, że z zasady każda naklejka wizowa umieszczona w paszporcie powinna być systematycznie stemplowana przy wjeździe i wyjeździe zgodnie z art. 10 i załącznikiem IV pkt 3 kodeksu. Trudności w odróżnieniu, który ze stempli odpowiada wjazdowi danej osoby, mogą powstać w przypadku wiz wielokrotnego wjazdu i przy częstych podróżach obu osób. Jednakże ze względu na brak dostępnych informacji od państw członkowskich co do częstotliwości występowania takich przypadków na granicach zewnętrznych oraz zaistniałych praktycznych trudności z tym związanych, Komisja nie uznaje za stosowne dokonania harmonizacji procedur stemplowania dokumentów podróży w przypadkach opisanych powyżej.

Komisja pragnie podnieść kwestię stemplowania dokumentów podróży w przypadku tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych zgodnie z art. 23 i nast. kodeksu. Na mocy art. 28, „w przypadku przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych zastosowanie mają odpowiednio właściwe przepisy tytułu II”. Tak więc stosowane będą niektóre właściwe postanowienia dotyczące kontroli granic zewnętrznych takie jak kontrola graniczna osób lub odmowa wjazdu. Jednakże nie powinno się dokonywać stemplowania na wspólnych granicach pomiędzy państwami członkowskimi strefy Schengen, ponieważ dana osoba pozostaje w obszarze strefy Schengen. Tymczasowe przywrócenie kontroli granic wewnętrznych nie może wpłynąć na długość dozwolonego pobytu obywatela państwa trzeciego w strefie Schengen. Stemplowanie byłoby mylące, ponieważ byłby umieszczany drugi stempel wjazdowy bez uprzedniego wyjazdu. Komisja jest zatem zdania, że art. 10 nie ma zastosowania w przypadku tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych.

7. WNIOSKI

Na podstawie dostępnych informacji Komisja wyciąga następujące wnioski:

- (1) Obowiązujące prawodawstwo wspólnotowe przewiduje obowiązek systematycznego stemplowania dokumentów podróży obywateli państw trzecich przy wjeździe i wyjeździe. Kodeks zawiera listę dokumentów, w których należy umieszczać stempel wjazdowy lub wyjazdowy oraz tych dokumentów, których się nie stempluje. Ponadto, jeżeli w dokumencie podróży obywatela państwa trzeciego nie umieszczono stempla wjazdu, to wprowadzona została możliwość domniemania przez organy krajowe, że osoba nie spełnia obowiązujących w danym państwie członkowskim warunków dotyczących czasu trwania pobytu; przewidziano jednocześnie możliwość obalenia takiego domniemania przez obywatela państwa trzeciego. Zgodnie z postanowieniami art. 10 ust. 6 kodeksu Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie do

końca 2008 r. sprawozdanie na temat funkcjonowania przepisów dotyczących stemplowania dokumentów podróży. Komisja wyraża ubolewanie z powodu niedotrzymania ustalonego terminu. Opóźnienie spowodował fakt, iż niektóre państwa członkowskie przekazały informacje po wyznaczonym terminie.

- (2) Komisja, jak i duża część państw członkowskich które zwróciły na to uwagę, podkreśla potrzebę ścisłego przestrzegania ustanowionych przez kodeks i podręcznik przepisów dotyczących systematycznego, chronologicznego i poprawnego stemplowania. Przestrzeganie tych przepisów ułatwi poprawne przeprowadzanie kontroli granicznej i przyczyni się do skrócenia czasu oczekiwania na granicach zewnętrznych UE.
- (3) Komisja przypomina, że wspólne przepisy dotyczące stemplowania dokumentów podróży obywateli państw trzecich, w których umieszczono naklejki wizowe, opisane zostały w załączniku IV pkt 3 kodeksu.
- (4) Komisja podkreśla, że dokumenty podróży obywateli państw trzecich, którzy posiadają ważny dokument pobytowy państwa członkowskiego Schengen, są zwolnione z obowiązku stemplowania przy wjeździe i wyjeździe.
- (5) Komisja uważa, że art. 10 kodeksu nie ma zastosowania podczas tymczasowego przywrócenia kontroli granicznej na granicach wewnętrznych zgodnie z art. 23 i nast. kodeksu.
- (6) Komisja przyjmuje do wiadomości utrudnienia, jakie napotykają obywatele państw trzecich często przekraczający granice, tacy jak kierowców ciężarówek lub osoby regularnie dojeżdżające do pracy za granicą. Jednakże utrudnienia związane z brakiem miejsca na stempel przewyciężyć można jedynie przy pomocy automatycznego systemu rejestracji wjazdów i wyjazdów, który zapobiegnie zbędnemu stemplowaniu. Komisja nie widzi potrzeby zwolnienia kierowców pojazdów ciężarowych z obowiązku stemplowania, w szczególności w świetle obaw co do ryzyka nielegalnej imigracji i zatrudnienia, które wyraziły państwa członkowskie.
- (7) Komisja jest zdania, że wprowadzenie kolejnych wyjątków od wymogu stemplowania nie jest konieczne, za wyjątkiem załóg pociągów ze względu na ich działalność zawodową, którą można porównać z pracą pilotów lub marynarzy, ponieważ pociągi kursują według ustalonych rozkładów. Komisja rozpocznie procedury co do zwolnienia tej kategorii osób z obowiązku stemplowania.
- (8) Według odpowiedzi znaczna część państw członkowskich nie gromadzi danych statystycznych co do liczby obywateli państw trzecich przebywających na ich terytorium lub wyjeżdżających ze strefy Schengen bez posiadania stempla wjazdowego oraz obywateli państw trzecich, którzy byli w stanie (lub też nie) obalić domniemanie nielegalnego pobytu. Komisja zachęca państwa członkowskie do gromadzenia takich danych i udostępnienia ich w celu umożliwienia lepszej analizy funkcjonowania przepisów dotyczących stemplowania.
- (9) Kilka państw członkowskich nie dopełniło również jeszcze obowiązku wynikającego z art. 11 akapit ostatni co do udzielenia innym państwom członkowskim oraz Komisji i Sekretariatowi Generalnemu Rady informacji w sprawie krajowych praktyk dotyczących domniemania pobytu nielegalnego i jego obalenia, o którym mowa w art.

11. Komisja zachęca te państwa członkowskie do dopełnienia tego obowiązku w ciągu miesiąca od przyjęcia niniejszego sprawozdania.